

H. P. ...

Nekrolog.

Siden Udgivelsen af det sidste Bind af «Meddelelserne» har «Commissionen for Ledelsen af de geologiske og geographiske Undersøgelser i Grønland» ved Døden mistet to af sine tre Medlemmer, nemlig Dr. phil. *Hinrich Johannes Rink*, der døde den 15de December 1893, og Professor i Mineralogi og Geognosi, Dr. phil. *Johannes Frederik Johnstrup*, Commissionens Formand, der døde den 31te December 1894. Faa have som disse to Mænd bidraget til vort Kjendskab om Grønland, og intet Sted fortjener deres Virksomhed og Interesse for vort fjerne Biland at mindes mere end i «Meddelelserne».

Hinrich Johannes Rink blev født i Kjøbenhavn den 26de August 1819; efter i 1843 at være bleven Student lagde han sig efter Chemi og Fysik, tænkte et Øjeblik paa at blive Læge, men opgav dette ved et Tilbud om at deltage i Korvetten «Galathea»'s Jordomsejling. Klimatfeber, som han havde paa draget sig paa Nicobar Øerne, tvang ham imidlertid til at forlade Skibet og vende hjem, og gav ham en Svækkelse for Resten af hans Liv.

I 1848 foretog R. med offentlig Understøttelse en Rejse til Nord-Grønland for at anstille mineralogisk-geologiske Undersøgelser; det praktiske Udbytte af disse var ringe, men desto større Betydning fik hans Iagttagelser over de grønlandske

Naturforhold og særligt Indlandsisen, da man ved disse naaede til den rette Forstaaelse eller Løsning af det Spørgsmaal, der paa den Tid ivrigt beskjæftigede Geologerne, nemlig om det nordlige Europa havde været helt eller delvis bedækket med Is, og hvilken Rolle denne Is havde spillet. Dette hans Arbejde vil bevare hans Navn til de seneste Tider, og skaffede ham, i Forbindelse med hans senere offentliggjorte Arbejder over Grønland, Tilnavnet «the classical Rink». Samtidig maa nævnes hans Optagelse af et Kaart over Nord-Grønland, der trods hans primitive Hjælpemidler var udført med stor Nøjagtighed og benyttedes, lige til det blev afløst i 1888 af Kaart, baserede paa Opmaalinger af de af «Commissionen» udsendte Expeditioner.

Endnu maa nævnes hans Interesse for og lagttagelser af den grønlandske Befolkning, til hvilken han senere skulde blive saa nøje knyttet.

I 1851 vendte R. tilbage til Kjøbenhavn, blev optaget som Medlem af Videnskabernes Selskab og udnævnt til Medlem af en Commission, der var nedsat for at behandle «Grønlandske Anliggender». Foranlediget ved sin Virksomhed i Commissionen besøgte han i 1852 Syd-Grønland, hvortil han atter afgik som Bestyrer af Kolonien Julianehaab det følgende Aar 1853, og hermed begyndte det vigtigste Afsnit af R.'s Liv. 1855 forflyttedes R. som Kolonibestyrer til Godthaab og blev i 1858 Inspecteur for Syd-Grønland, hvilket Embede han beklædte til 1868.

Hele Rink's følgerige og frugtbringende Virksomhed under dette sit lange Ophold i Grønland var præget af hans Bestræbelse for at fremme Grønlændernes Vel og hans levende Interesse for deres aandelige og materielle Udvikling; men af alt, hvad der efter hans Forslag i saa Henseende blev foretaget, var dog det

vigtigste Indførelsen af Forstanderskaberne ved Kolonierne til Bestyrelse af de Indfødtes fælles Anliggender, thi hermed var det første Skridt gjort til at skaffe den indfødte Befolkning Ret til Bestemmelse i sine egne Anliggender og dermed deres Selvstændighedsfølelse vakt.

Sammen hermed maa nævnes hans betydelige literære Virksomhed, Artikler i danske og fremmede Tidsskrifter med det mere eller mindre fremtrædende Formaal at forøge Kjendskabet til hans kjære Grønland og dets Befolkning, men fremfor Alt hans berømte Arbejde „*Grønland*“ i 2 Bind, udkommen 1852 og 1857 og senere oversat i udvidet Skikkelse paa Engelsk under Titlen „*Danish Greenland, Its People and Its Products*“, en Bog, der trods alt, hvad der senere er publiceret om Grønland, den Dag i Dag er et Kildeskrift.

Som særligt Studium beskjæftigede R. sig med Eskimoernes Sprog, Sagn, Ethnographi o. s. v. og nedlagde Resultatet af sine Arbejder i flere Afhandlinger, blandt hvilke her skal nævnes: «Eskimoiske Eventyr og Sagn» med Supplement, «Om Grønlændernes gamle Tro, og hvad der af samme er bevaret under Kristendommen», «Om Eskimoernes Herkomst» o. s. v. I den sidstnævnte Bog udviklede R. de Resultater, han var kommen til ved sine sammenlignende Studier af Polarlandenes forskellige Eskimostammers Sprog og Sagn, nemlig, at de oprindelig vare udvandrede fra Alaska, hvorpaa de havde spredt sig mod Øst, paa hvilken Maade en Gren havde naaet Grønland.

R.'s Helbred, der siden han havde haft Klimatfeberen, aldrig havde været godt, syntes efterhaanden slet ikke at ville forlige sig med det grønlandske Klima, og i 1868 bestemte han sig til at vende tilbage til Danmark og søgte sin Afsked af Handelens Tjeneste.

3 Aar efter blev Posten som Directeur for «Den kongelige Grønlandske Handel» ledig, og R. modtog Tilbud om at overtage den, mindre ledet af Lyst til denne Tjeneste end af Haabet om endnu engang at kunne virke til Grønlændernes Gavn, og med dette Maal for Øje arbejdede han ufortrøden til 1882, da han af Helbredshensyn trak sig tilbage til Privatlivet.

Da «Commissionen for Ledelsen af de geologiske og geographiske Undersøgelser i Grønland» var nedsat i 1878, blev R. Medlem af den og ydede her en fortrinlig Nytte ved sit lokale Kjendskab til Grønland, sin Fortrolighed med grønlandske Forhold og sin levende Interesse for ethvert Foretagende, der kunde belyse og forklare det Land og Folk, han satte saa højt. Samtidig fortsatte han sine Studier over Eskimoerne, og «Meddelelsernes» 11te Hefte med Supplement optages helt af dette hans Studiers saa at sige afsluttende Arbejde: „*The Eskimo tribes, their distribution and characteristics, especially in regard to language. With a comparative vocabulary*“.

I 1883 flyttede R. til Christiania, hvor hans eneste Barn, en Datter, er gift. Han vedblev at være Medlem af Commissionen; Instruktionerne for Expeditionerne bleve sendte ham til Godkjendelse, indkomne Rapporter til Gjennemlæsning, og en fyldig Korrespondance bødede paa Fraværelsen, men hans Skrift blev mere og mere ulæselig, tilsidst var det Breve skrevne i Sengen med Blyant, og det stod klart, at Afslutningen paa hans Liv nærmede sig. Den 15de December 1893 døde han — næppe har noget Menneske siden *Egede*'ernes Tid større Krav paa Grønlændernes Taknemmelighed end han.

Han blev begravet i Christiania under stor Deltagelse, og de danske Blomster, der prydede hans Kiste, viste, at der ogsaa i Fædrelandet sørgedes ved hans Bortgang.

F. Johnstrup

Johannes Frederik Johnstrup blev født den 12te Marts 1818 i København. Efter i 1838 at være bleven Student, ansattes han 1839 ved polyteknisk Lærestanstalt, hvor han snart efter blev *Forchhammers* Assistent ved det chemiske Laboratorium, og senere, efter i 1844 at have taget Examen i anvendt Naturvidenskab, dennes Assistent i det mineralogiske Museum. Det nære Forhold, Johnstrup paa denne Maade kom i til den store og geniale Naturforsker, maatte i høj Grad indvirke paa ham, og han blev *Forchhammers* Arvtager paa Danmarks Geologies Omraade. Lige til sin Dødsdag bevarede han den største Pietet overfor sin udmærkede Lærer og satte ham i 1860 et smukt Minde ved at udgive hans Levnedbeskrivelse og et Uddrag af hans bedste Arbejder. 1846 blev J. ansat som Docent i Fysik og Lærer i Mineralogi og Geognosi ved Sorø Akademi, forflyttedes i 1848 ved Akademiets Ophævelse til Kolding som Overlærer ved Byens lærde Skole, men søgte atter tilbage til Sorø i 1850 som Overlærer ved Latinskolen, hvor han forblev i 16 Aar. Ved Siden af sin Lærervirksomhed her offrede han Geologien sin Fritid, og fra denne Periode skriver sig hans bekjendte Arbejder om «Faxekalken» og «Jordbundens Fugtighedsforhold». I 1866 døde *Forchhammer*, og J. var hans selvskrevne Efterfølger. J., der nu var kommen paa sin rette Plads, tog fat med fornyet Kraft. Hans Foredrag for naturvidenskabelige og polytechniske Studerende, der besøgte af Folk af alle

Stænder, udøvede en stor Tiltrækning ved deres klare og rolige Form, ved deres efter de fordrede Kundskaber vel afpassede Indhold, ved Foredragsholderens vindende Personlighed, og den aarlige Excursion til Bornholm, Stevns eller Faxe, hvormed Foredragsrækken altid afsluttedes, gjorde han til en sand Fest for Deltagerne ved sin elskværdige Ledelse, ved sit Samliv med de Unge og ved den Maade, hvorpaa han vidste at parre Alvor og Skjæmt. Jævnside med sine Foredrag udgav han en Række Afhandlinger om Danmarks Geologi og har her leveret sine bekendte Arbejder om «den danske Kridtformation», «Glacialtiden i Danmark», «Bornholms Geologi» o. s. v.

En af de Planer, han i en Række af Aar har kjæmpet for, nemlig Tilvejebringelsen af et nyt mineralogisk Museum, var han saa lykkelig at se realiseret inden sin Død.

Foruden at beskjæftige sig med Danmarks Geologi, drog J. ogsaa efterhaanden Færøerne, Island og Grønland ind under sine Undersøgelser, baade theoretisk og praktisk. I 1871 besøgte han Island, hvis Geologi han studerede, i 1872 Færøerne, for at undersøge de der forekommende Kul, og i 1874 Grønland efter Opfordring af det Selskab, der ejer Kryolithbruddet ved Ivigtut, det eneste hidtil kjendte Findested for nævnte Mineral. Om alle disse Rejser foreligge interessante Beretninger.

Hjemkommen fra den sidst nævnte Rejse, mente J. at burde realisere sin længe nærede Plan, at skaffe Midler til hos os at paabegynde, hvad der alt var sket i de fleste europæiske Stater, vore Nabolande Sverig og Norge medregnede, nemlig en planmæssig, større geologisk Detailundersøgelse og Udgivelse af de sig derpaa støttende Localbeskrivelser og geologiske Kaart.

I den Anledning indgav han til Regjeringen den 25de August 1875 et detailleret Forslag om Undersøgelser i:

- 1) det egentlige Danmark,
- 2) Grønland,
- 3) Island.

Til Undersøgelserne i det egentlige Danmark lykkedes det først at erholde de nødvendige Midler i 1888, men J. havde dog saaledes den Glæde, at sætte dette betydningsfulde Arbejde i Scene, se vigtige Resultater deraf forinden sin Død, og at kunne overlade det i god Gang til en dygtig og under hans Auspicer uddannet Mand, Geologen *Dr. Rørdam*.

Det vulkanske Udbrud i 1875 paa Island bidrog sit til at en Bevilling gaves til en Undersøgelsesrejse af Vulkanterrainerne paa denne Ø i 1876, en Rejse J. personlig ledede, og endelig bevilgedes de nødvendige Midler til en planmæssig Undersøgelse af Grønland, en Bevilling, der siden den Tid aarligt er bleven given.

Saasart Bevillingen var sikret, havde J. ogsaa sin Plan færdig for Undersøgelsernes Gang, i hvilken Landets geologiske Undersøgelse og Kjendskab til Inlandsisens Udbredelse og Beskaffenhed stode i første Linie, medens samtidig Zoologi, Botanik, Meteorologi, Hydrografi og Archæologi ikke forglemtes, ligesom han bestemte, at der begyndtes med Julianehaab- og Frederikshaab-Distrikter som de mindst undersøgte, men ogsaa som de mest lovende, hvad Udbyttet angik.

I 1876 udsendtes en Expedition til Julianehaab-Distrikt, hvor en Strækning af 80 Mil blev kaartlagt, geologisk undersøgt, og de paa dette Felt forekommende vigtigste Nordbo-Ruiner opmaales og aftegnes. I 1877 udsendtes en Expedition til den nordlige Del af Frederikshaab-Distrikt med samme Op-

gave som den foregaaende og med et lignende godt Udbytte, medens det dette Aar ligesaalidt som det foregaaende paa Grund af uheldige Vejrforhold lykkedes at udføre en projekteret Indtrængen paa Indlandsisen.

Samtidig med Udsendelsen af disse to Expeditioner paatog J. sig selv et stort Arbejde, nemlig en Livsskildring af *Carl Ludvig Giesecke* (1761—1833) og en Udgivelse af hans Dagbog ført under hans mineralogiske Rejse i Grønland fra 1806—13, et Værk, der trods Dr. Rink's „*Grønland*“ geografisk og statistisk beskrevet i 2 Dele 1852—57 maa siges endnu at have den største Værdi, dels som et Kildeskrift til Forstaaelsen af Landets mineralogiske og geognostiske Beskaffenhed, dels som en Skildring af Trængselsaarene, da de grønlandske Kolonier, paa Grund af Krigen, for en stor Del vare henviste til selv at skaffe sig de nødvendige Subsistensmidler, hvorom der ikke haves saa detaillerede Beretninger af nogen anden Forfatter. Bogen skulde saaledes være en systematisk Indledning til de forestaaende Undersøgelser.

Ved Udsendelsen af de to ovennævnte Expeditioner havde J. fundet det rigtigst at give Lederen saa frie Hænder som muligt med Hensyn til den Maade, hvorpaa han vilde løse de ham stillede Opgaver, da det gjaldt et Land, hvor Erfaring hentet andetsteds fra med Hensyn til Rejsemaade, Arbejdsmethode, Proviantering, Klimaets Indvirkning o. s. v. slet ikke kunde føres til Nytte.

Efter den sidste Expeditions Hjemkomst mente J. imidlertid, at der i Forbindelse med, hvad han selv havde seet i Grønland, var indhøstet tilstrækkelig Erfaring til en fuld systematisk Fremgang ved Undersøgelserne efter hjemme fra givne Instruxer, og da hertil kom, at han i 1878 ønskede, at en Vandring paa

Indlandsisen skulde forberedes saa fuldstændigt som muligt og af al Evne søges udført, indgav han den 31te December 1877 et Andragende til Indenrigsministeriet om, at der maatte ned-sættes en Commission til den fremtidige *Ledelse af Grønlands geologiske og geografiske Undersøgelse*, for bedre at sikre de Interesser, det ved denne gjaldt at varetage.

Andragendet blev bifaldet, og under 11te Januar 1878 udnævntes Commissionen, der kom til at bestaa af J. som Formand, Directeuren for den Kongelige Grønlandske Handel, Justitsraad *Rink*, og Departementsdirecteur i Marineministeriet, Commandeur *N. F. Ravn*.

Valget kunde næppe være bedre truffet, *Rink* var jo saa at sige selvskreven, og med Commandeur *Ravn* tilførtes Commissionen en Mand med store, alsidige Kundskaber og levende Interesse for geografiske og arctiske Foretagender; begge de to sidstnævnte Mænd vare Skibskammerater fra Korvetten «Galathea»s Jordomsejling.

De grønlandske Undersøgelser bleve nu drevne med Kraft; allerede samme Aar som Commissionen var udnævnt, foretog Premierlieutenant *Jensen* sin bekjendte Isvandring, og nu efter 17 Aars Forløb kan Commissionen kun med Tilfredshed se tilbage paa, hvad der er udrettet, og hvorom de tretten udkomne og de sex under Udarbejdelse værende Hefter af «Meddelelserne» vidne. Naar Udbyttet af Undersøgelserne nævnes, maa Omkostningerne ogsaa tages i Betragtning, og da kan man ikke undlade at gjøre opmærksom paa, at de til Dato ikke have naaet, hvad der af andre Nationer ofte er anvendt til en enkelt Expedition.

«Meddelelserne» fortælle som sagt, hvad der er udrettet, men summarisk skal her dog nævnes, at hele Vestkysten til

48 Kml. Nord for Upernivik og et stort Parti af Østkysten ere kaartlagte, at der er skaffet et godt geologisk Overblik over hele Grønlands Vestkyst, at flere Steder have været Gjenstand for Detailundersøgelser baade i geologisk og palæontologisk Henseende, at Indlandsisens Udbredelse i Nutid og Fortid, dens Bevægelse i de forskjellige Aarstider, dens fysiske Beskaffenhed og Temperaturforhold, dens Moræner og Terrasser ere blevne undersøgte, at mange Fjordes Hydrografi er studeret, at grunde arkæologiske Undersøgelser af Nordbo-Ruinerne ere foretagne, at vi kjende Grønlands Flora bedre end noget andet arctisk Lands, at Materialet er samlet til en „*Conspectus Faunae Groenlandicae*“, at interessante, anthropologiske Undersøgelser ere udførte o. s. v.

At et saa stort Resultat er naaet, skyldes selvfølgelig først og fremmest, at en Samling dygtige Forskere have staaet til Commissionens Raadighed, for blot at nævne Mænd som *Steenstrup*, *G. Holm*, *Kornerup*, *Jensen*, *Warming*, *Hammer*, *Garde* o. fl., men dernæst den omhyggelige og vel forberedte Ledelse fra Commissionens Side, hvis væsentligste Arbejde J. varetog, og ved hvilket han lagde sine store administrative Evner for Dagen. De samvittighedsfulde og vel overvejede Forberedelser til *Holm's Expedition* til Grønlands Østkyst, i ethnografisk og geografisk Henseende en af de interessanteste Rejser, det sidste Decennium har at opvise, skyldes ham som ogsaa Valget af den Mand, der saa vel udførte den. Men ikke alene den rent praktiske Ledelse af Commissionens Arbejde havde J. paataget sig, selve Redaktionen af „Meddelelserne“ ledede han, og ofrede derpaa sin meste Tid, gjorde det med den største Samvittighedsfuldhed og udarbejdede selv de fortrinlige franske Résuméer, der ledsagede hvert Hefte; ofte i den sene Nattetime syslede den mere end 70aarige Mand ved sit Arbejde.

I 1885 havde Commissionen den Ære, at «Meddelelserne» af «Det geografiske Selskab i Paris» tildeltes *Le Prix de La Rouquette*, en Guldmedaille, som ifølge Statutterne gives «à l'auteur du meilleur travail sur la géographie des pays du Nord, ou au voyageur qui aura le plus contribué à faire connaître ces régions». Valget stod ved denne Lejlighed mellem «Meddelelserne» og den bekendte amerikanske Polarfarer *Greely*.

J.'s Arbejde blev ikke lettere med Aarene, thi, som ovenfor nævnt, indskrænkede's Rink's Medvirkning efterhaanden ved hans Sygdom, og i 1890 saae Ravn paa Grund af sin dobbelte Virksomhed som Marineminister og Folkethingsmand sig nødt til at udtræde af Commissionen og lod sig remplacere af mig, der tidt ved Udkommando var fjernet fra Kjøbenhavn. Ufortrødent arbejdede J., selv da den Sygdom, der skulde blive hans Død, angreb ham i August 1893. Hans Seng var altid oversaaet med Manuskripter. En forbigaaende Bedring i hans Sygdom indtraadte i Sommeren 1894, men med Efteraaret begyndte atter en Forværring, og den 31te December 1894 udaandede han stille og roligt.

De grønlandske Arbejder beskjæftigede ham lige til det Sidste, og et af de sidste Smil, der opklarede hans Ansigt, var sikkert det, jeg fik som Svar, at han havde forstaaet min Meddelelse om, at nogle under Udførelse værende Tegninger vare færdige.

Han har rejst sig et varigt Minde i de grønlandske Undersøgelser, men Commissionen har ved hans Bortgang lidt et uerstatteligt Tab, og jeg selv mistet en trofast Ven og Lærer.